

Werkzaamheid migranten: duidelijke progressie, maar kloof blijft groot

Arbeidsmarktflits | 23 maart 2015

Het Departement WSE publiceerde recentelijk de resultaten van een nieuwe [herkomstmonitor](#) voor de Vlaamse arbeidsmarkt. Hier kwam al tot uiting dat de arbeidsmarktpositie van personen van buitenlandse herkomst de laatste jaren gunstig evolueerde, maar dat er nog steeds veel arbeidspotentieel onderbenut blijft. In deze arbeidsmarktflits kijken we nog verder achterom en gaan we na welke progressie er de voorbije twintig jaar geboekt werd op dit vlak. Daarnaast plaatsen we de Vlaamse situatie ook in een Europees perspectief.

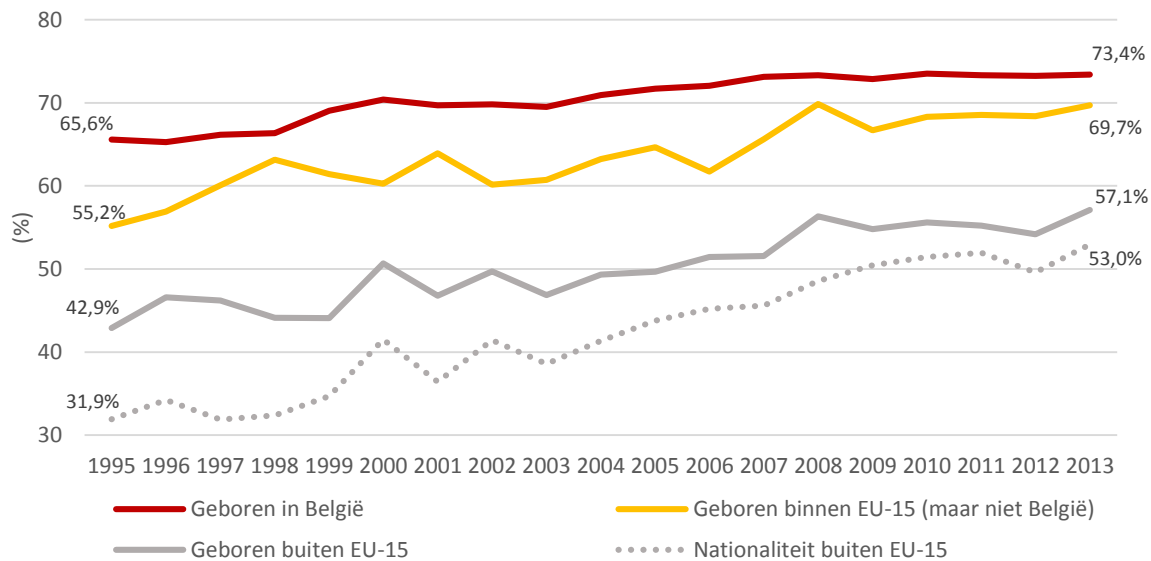
Evolutie op de Vlaamse arbeidsmarkt

Daar waar de herkomstmonitor gebruikt maakt van administratieve gegevens hanteren we hier de steekproefdata van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). Deze lenen zich immers het best voor een langetermijnperspectief op de arbeidsmarktsituatie van migranten. De EAK registreert sinds 1995 zowel de nationaliteit als het land van geboorte. Bovendien laat deze bron toe om vergelijkingen met andere Europese landen te maken (zie infra). Het nadeel van EAK is evenwel dat we geen zicht krijgen op de tweede en derde generatie migranten (die in België geboren zijn), aangezien we enkel naar het geboorteland van de persoon zelf kijken en niet de herkomst van de ouders of grootouders in rekening brengen.

In figuur 1 schetsen we de evolutie van de werkzaamheidsgraad voor migrantengroepen 'geboren binnen de EU-15', 'geboren buiten de EU-15' en 'nationaliteit buiten de EU-15'. We gebruiken de categorie 'geboren in België' als ijkpunt.

In de figuur zien we dat de migrantengroepen steeds lagere scores laten optekenen dan de personen die in België geboren zijn (73,4% in 2013), al komen de personen geboren in een ander EU-15-land (69,7%) alsmear meer in de buurt. Was de kloof in 1995 nog zo'n 10 procentpunten, dan is deze anno 2013 geslonken tot minder dan 4 procentpunten. De werkzaamheidsgraad van diegenen die buiten de EU-15 geboren zijn, ligt nog een stuk lager. In 2013 bedroeg deze 57,1%, wat zo'n 16 procentpunten minder is dan bij de personen geboren in België. We stellen wel vast dat er sinds 1995 duidelijke progressie is geboekt. Toen bedroeg de werkzaamheid van personen geboren buiten de EU-15 slechts 42,9% en was er nog een kloof van bijna 23 procentpunten. Ook in absolute aantallen was er een sterke stijging met een toename van het aantal werkenden geboren buiten de EU-15 van 40 000 in 1995 tot 185 000 in 2013.

Figuur 1 Evolutie van de werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) naar geboorteland of nationaliteit (Vlaams Gewest; 1995-2013)

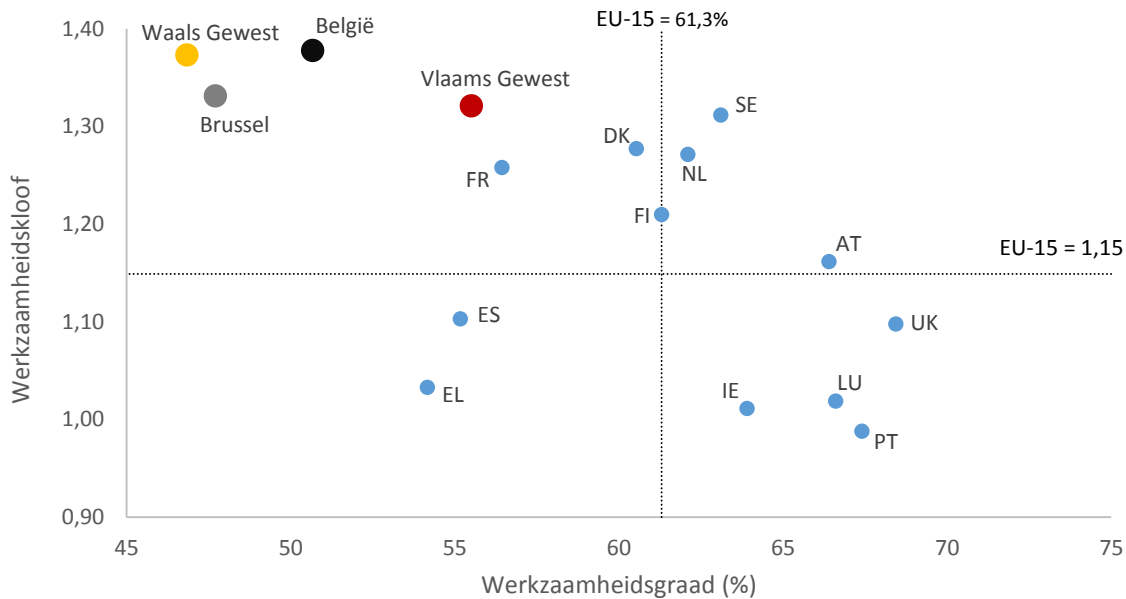
Bron: Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

We geven in figuur 1 eveneens de evolutie van de personen met een nationaliteit van buiten de EU-15. Daarbij bestaat een zekere overlap met diegenen die buiten de EU-15 geboren zijn: de meeste personen die een nationaliteit van buiten de EU-15 hebben, behoren eveneens tot de groep ‘geboren buiten de EU-15’. Het omgekeerde geldt evenwel niet, aangezien veel mensen die in het buitenland geboren zijn, later de Belgische nationaliteit verkregen hebben. De figuur maakt duidelijk dat diegenen die een nationaliteit van buiten de EU-15 hebben, het zwakst scoren op onze arbeidsmarkt. Hun werkzaamheidsgraad is sinds 1995 (31,9%) weliswaar duidelijk verbeterd, maar is ook in 2013 nog bijzonder laag (53,0%).

Europees perspectief

Bovenstaande analyse bevestigt dat migranten een achtergestelde positie innemen op de Vlaamse arbeidsmarkt. In deze sectie gaan we na in welke mate dit ook elders in Europa het geval is. In figuur 2 positioneren we de Belgische gewesten en de EU-15-lidstaten aan de hand van de werkzaamheidsgraad van personen geboren buiten de EU-15 (x-as) enerzijds en de werkzaamheidskloof (y-as) anderzijds. De werkzaamheidskloof geeft de verhouding weer tussen de werkzaamheidsgraad van personen geboren in eigen land en die van personen geboren buiten de EU-15. Een waarde groter dan 1 betekent dat de werkzaamheidsgraad bij personen geboren in eigen land hoger ligt dan bij personen geboren buiten de EU-15. Op basis van de EU-15-gemiddelden voor de twee indicatoren delen we de figuur op in kwadranten.

Figuur 2 Werkzaamheidsgraad (20-64 jaar) en werkzaamheidskloof van personen geboren buiten de EU-15 (Belgische gewesten en EU-15-lidstaten; gemiddelde 2011-2013)

Noten:

- De werkzaamheidsgraden zijn berekend als een gemiddelde over drie jaar, namelijk over 2011-2013, om stabiele graden te bekomen.
- De werkzaamheidskloof geeft de verhouding weer tussen de werkzaamheidsgraad van personen geboren in eigen land en die van personen geboren buiten de EU-15.
- Duitsland en Italië werden niet opgenomen wegens onvolledige data.

Bron: Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

We stellen vast dat de Belgische gewesten zich linksboven in de figuur situeren. Dit betekent ten eerste dat de werkzaamheidsgraad van personen geboren buiten de EU-15 (ver) onder het Europees gemiddelde zit. Het Vlaams Gewest doet het daarbij merklijk beter dan het Brussels Hoofdstedelijk en Waals Gewest. Toch zijn er slechts twee EU-15-lidstaten, namelijk Griekenland en Spanje, die (nipt) nog lager scoren dan het Vlaams Gewest. Deze twee landen laten evenwel (omwille van de crisis) in het algemeen zeer lage werkzaamheidsgraden optekenen.

Het is in dat opzicht interessant om ook de werkzaamheidskloof te vergelijken, aangezien deze de relatieve achterstelling van migranten meet. Een hogere werkzaamheidskloof wijst op een grotere achterstelling van migranten ten aanzien van personen geboren in eigen land. In de figuur zien we dat de werkzaamheidskloof van het Vlaams Gewest en de andere Belgische regio's zich (ver) boven het Europees gemiddelde situeert. De Vlaamse werkzaamheidsgraad van personen geboren in eigen land ligt momenteel ongeveer 32% hoger dan die van personen geboren buiten de EU-15 (kloof=1,32). Er is geen enkel EU-15-land waar dit hoger ligt, al komt Zweden wel in de buurt en scoren het Brussels Hoofdstedelijk en Waals Gewest nog slechter.

Synthese

Hoewel er sprake is van enige progressie wat betreft de werkzaamheidsgraad van migranten in Vlaanderen, is er nog veel werk aan de winkel. Een vergelijking met de EU-landen leert bovendien dat de problematiek bij ons veel sterker speelt. Vooral wat betreft de werkzaamheidskloof tussen personen geboren in eigen land en die van personen geboren buiten de EU-15, scoort Vlaanderen zwak. Dit betekent niet enkel dat migranten in Vlaanderen slechts moeizaam aan werk geraken, maar ook dat de Vlaamse samenleving nog veel arbeidspotentieel onbenut laat.

Meer duiding over langetermijnevoluties op de Vlaamse arbeidsmarkt is te vinden in het WSE Report 'Terugblik op de Vlaamse arbeidsmarkt' op de [website van het Steunpunt WSE](#). In dit rapport brengen we aan de hand van tien thematische fiches het pad in beeld dat de Vlaamse arbeidsmarkt sinds de jaren tachtig bewandeld heeft.

Boie Neefs

Wim Herremans

Steunpunt Werk en Sociale Economie